

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Пламен Иванов Петков*
Стопанска академия „Д. А. Ценов“, гр. Свищов
Професионално направление: 3.8 Икономика
Научна специалност: „Статистика и демография“

Относно: *дисертационен труд за присъждане на научна степен*
„доктор на науките“ по професионално направление 3.8 Икономика,
научна специалност „Статистика, иконометрия и демография“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Александър Цветанов Найденов*
Доц. д-р
Университет за национално и световно
стопанство, София

Тема на дисертационния труд: *Статистическо изследване на вътрешния*
туризъм в България - състояние, динамика и
факторна обусловеност

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №668/04.03.2025 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд в катедра „Статистика и иконометрия“/ факултет „Приложна информатика и статистика“ на УНСС съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание: *решения на КС (Протокол №1/30.01.2025 г.)/ ФС (Протокол № ФС-2/20.02.2025 г.)*

2. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 237 страници, от които 220 страници чист текст, 8 страници библиографска справка и 6 страници с приложения, в които са представени статистически данни, резултати от анализа на емпиричния материал и описание на променливите в национално представително изследване на туризма в България. В структурно отношение разработката се предговор, въведение, четири глави, заключение, списък с използвани 55 литературни източници на кирилица, 53 на латиница и 29 интернет сайта и приложения. Трудът е богато подкрепен с визуални средства за представяне на статистическа информация като съдържа 62 фигури и 140 таблици.

Актуалността на дисертацията е извън съмнение. Вътрешният туризъм,

включващ пътуванията в рамките на страната на лица, които постоянно пребивават в нея, оказва съществено влияние върху икономиката на България, което се изразява в различни аспекти. От една страна е фактор за развитието на регионите и за увеличаването на заетостта, от друга - има пряк измерим финансов резултат, свързан с реализирането на приходи в бюджета и от трета – допринася за развитието на инфраструктурата и укрепването на местната култура и наследство. Задълбоченото изследване на актуалното състояние и динамиката във вътрешния туризъм в България, както и оценката на факторните въздействия с помощта на богатия и непрекъснато разширяващ се инструментариум на статистическата наука създава необходимите предпоставки за вземането на адекватни управленски решения както на национално равнище, така на регионално ниво.

Обект на изследване е съвкупността на българското пълнолетно население към даден момент във времето, която се анализира с помощта на динамични редове, съставени от основни показатели за вътрешния туризъм и във връзка с оценка на факторните влияния в моментен и динамичен аспект. **Предметът** на изследването обхваща състоянието на специфичните характеристики на пълнолетното българско население, обуславящо „поведението“ му като турист в собствената си страна, спецификата в динамиката на основните показатели за вътрешния туризъм с ключов характер на макрониво и специфичните особености на влиянието на конкретни фактори както по отношение на моментното състояние на характеристиките на изследваната съвкупност, така и по отношение на формирането на свойствените особености в динамиката на макропоказателите. Пряко свързани с дефинираните обект и предмет на изследването са целта, задачите и изследователската теза. Основната цел на дисертационния труд е чрез апробирането на методите на описателния, диагностичния и прогностичния статистически анализ върху емпирични данни с доказан произход и високо методологично качество да се преодолее фрагментарността и недостатъчната задълбоченост на изследването на вътрешния туризъм в България. Изпълнението на основната цел се конкретизира в 7 изследователски задачи, които са изпълнени коректно. Пет от тях са от теоретично-методологическо естество и се свързват със задълбочено проучване на изследванията на вътрешния туризъм в България, представяне на основните понятия и терминологични особености, свързани със статистическото изучаване на вътрешния туризъм, разглеждане на методологичните основи на статистическия подход за решаване на основни проблеми при изследването на състоянието, динамиката и факторната обусловеност на вътрешния туризъм, описание на основните източници на данни за провеждане на статистическото изследване и на ресурсната му осигуреност, изграждане на подробен теоретичен модел на изследването, основаващ се на резултатите от проучените литература, статистически методи и възможните източници на данни. Останалите две задачи са с практико-приложна насоченост и се свеждат до апробиране на методите на описателния, диагностичния и прогностичния статистически анализ върху реални емпирични данни с оглед задълбочения анализ на състоянието, динамиката и факторната обусловеност на вътрешния туризъм в България и формулиране на препоръки и насоки за решения, свързани с вътрешния туризъм в България. Съгласно основната изследователска теза в българската научна литература отсъства актуално, задълбочено и цялостно статистическо изследване на състоянието, динамиката и факторната обусловеност на вътрешния туризъм, а

преодоляването на този „дефицит“ може да бъде осъществено чрез апробирането на методите на описателния, диагностичния и прогностичния статистически анализ върху наличните емпирични данни с доказан произход и високо методологично качество.

При изследването е проучена научна литература, която е пряко свързана с изпълнението на заложените цел, изследователските задачи, работните хипотези и изследователската теза. Обхваната е както областта, пряко свързана с литературния преглед на изследванията на вътрешния туризъм в България, така и частите, свързана с информационното осигуряване, при което източниците са разделени в две основни групи – микро- и макроданни, понятийния апарат в областта на вътрешния туризъм и методологията на изследването, обхващаща обосновката на използването на подходящ статистически инструментариум при оценка на състоянието, динамиката и факторната обусловеност на ключови показатели за вътрешния туризъм.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Доц. д-р Ал. Найденов е положил значителни усилия по отношение на изследваната от него проблематика като е разкрил особеностите и специфичните черти на вътрешния туризъм, приложил е подходящи статистически и иконометрични методи за анализ на състоянието, измененията с течение на времето и факторната му обусловеност, анализирал е в детайли специализираната литература в областта на изследванията на вътрешния туризъм и успешно е достигнал до открояване на нерешените проблеми, свързани с търсенето и предлагането на туристически услуги от пълнолетното население в България, осъществяващи туристически пътувания в рамките на страната. По отношение на стила и езика на работата се наблюдава коректно поднесена, стилово и смислово изчистена информация, която е обмислена в необходимата дълбочина и представена по начин, подобаващ на едно завършено научно произведение.

За проверка на дефинираните цел и подцели, изследователската теза и конкретизираните задачи е използван подходящ от методологична точка статистико-иконометричен инструментариум. Разгледани са основните проблеми, свързани с информационното осигуряване на изследването на вътрешния туризъм, в т.ч. качеството на данните и изборът на подходящи статистически методи за анализ на емпиричния материал. Представена е структурата на информационната система за качествено провеждане на изследване на вътрешния туризъм като е обоснован приложението в разработката теоретичен модел на статистическото изследване на състоянието, динамиката и факторната обусловеност на вътрешния туризъм в Република България и са отправени препоръки и насоки за решения, свързани с регулирането, функционирането и стимулирането на вътрешния туризъм в България. Направен е теоретичен обзор на основните статистически методи и анализи, които намират практическо приложение в дисертационния труд – описателен анализ в статика и динамика, проверка на хипотези, логистична регресия, клъстерен анализ, факторен анализ (обясняващ и потвърждаващ), изследване на зависимости (вкл. с непараметрични методи), алфа коефициент на Кронбах, регресионен анализ (вкл. логистичната регресия), оценка на характеристиките за малки подсъвкупности и други.

При обработката и анализа на статистическите данни в дисертационния труд, както и при визуализацията на резултатите от тези анализи, са използвани IBM SPSS Statistics, IBM SPSS AMOS, R с графичен интерфейс RStudio, QGIS Desktop и онлайн

софтуер Datawrapper.de. В отделните части на дисертационния труд са изпълнени последователно заявените цел и конкретизирани задачи. Коректно са посочени и аргументирани ограниченията на изследването.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси, които надграждат теоретичните и емпиричните изследвания в областта статистическото изследване на състоянието, динамиката и факторната обусловеност на вътрешния туризъм в България. Същите са коректно дефинирани в автореферата и отговарят на постигнатите резултати. Техният брой е сведен до 7 като три от тях носят теоретико-методологичен характер, а 4 са с практико-приложен характер и се отнасят до получените резултати от емпиричното изследване. Най-важните според мен са:

1. С помощта на специално разработен теоретичен модел на изследването са използвани методите на описателния, диагностичния и прогностичния статистически анализ върху реални емпирични данни като са формулирани важни изводи относно актуалното състояние, динамиката и факторната обусловеност на вътрешния туризъм в България.

2. Въз основа на данни от извадковото национално представително изследване и данните за основните социално-демографски факторни променливи от Преброяване 2021 г. е извършена оценка на вероятността за посещение на морски курорт в България от всяко пълнолетно лице на ниво община.

3. С помощта на латентно-структурен модел е оценено влиянието на ключови латентни фактори върху удовлетвореността от летния вътрешен ваканционен туризъм.

4. Въз основа на получените от анализите на емпирични данни резултати са формулирани препоръки и насоки за оптималното функциониране на вътрешния туризъм на национално ниво, регионално и фирмено равнище.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Към дисертационния труд са приложени 1 самостоятелна студия и 5 статии в съавторство, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация и 2 статии в съавторство, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране. Публикациите са пряко свързани с темата, обекта, предмета и основната теза на дисертационния труд като отразяват основните идеи, представени в него. От приложената справка се вижда, че са изпълнени минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на научната степен "доктор на науките". От изискуемите 100 точки по група показатели от група Г са постигнати 104,1 точки. Изпълнени са и изискванията по показателите от група Д. Приложени са 7 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, с което са постигнати 105 точки от изискуемите 100. Отчитайки изпълнението на точките в групи А и Б, считам че публикациите напълно отговарят на тематиката на дисертационния труд.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от 60 страници и отразява точно дисертационния труд като дава пълна представа за проведеното научно изследване. Написан е в стегнат и

издържан стил, откъдето проличават уменията на автора да представи основните етапи и резултати от изследването си в синтезиран, балансиран и компактен вид.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертанта имам следните **препоръки**:

1. Добре би било при анализа на толкова обемна и разнородна статистическа информация първичните данни да се представят освен чрез графични изображение в основния текст на разработката и чрез таблици, изнесени в приложенията. По този начин ще се улесни възприемането на количествения материал и читателят ще има по-пълна представа за анализираната информация, представена чрез динамични редове.

2. При анализа на факторната обусловеност е установено, че от общо седем факторни променливи, три фиктивни променливи за обхващане влиянието на сезонността и една фиктивна променлива, отразяваща влиянието на пандемията, свързана с разпространението на вируса COVID-19, в окончателния модел съществено е влиянието единствено на общия паричен доход на домакинството и фиктивната променлива, отразяваща влиянието на трето тримесечие. През първия етап поради мултиколинеарност са отстранени общ паричен разход на домакинството (EXPEND), хармонизиран индекс на потребителските цени (HCPI) и средна брутна месечна работна заплата (SALARY). Това е съвсем правилна реакция при наличие на мултиколинеарност, но може да се приложи и алтернативен подход. Вместо да се елиминират директно наблюдавани променливи, между които са установени силни корелационни зависимости, същите могат да се изследват с помощта на факторния анализ за разкриване на скрити, латентни променливи и впоследствие в регресионния модел да се използват факторните товари на тези латентни променливи. От друга страна наблюдаваните факторни променливи би могло да се подложат на проверка за стационарност с класически тестове за единичен корен и при установяване на такава анализът би могъл да се осъществи с помощта на коинтеграционния подход на Йохансен (при интегрираност на всички наблюдавани факторни променливи от първи порядък) или с авторегресионен модел с лагове на разпределение (ARDL-подход), предложен от Песаран и Песаран при наличие както на стационарни, така и на интегрирани от първи порядък променливи.

Въпросът ми е следният:

1. В ограничителните условия е отразено, че поради ясно изразените предпочитания на българските туристи към морския туризъм в страната, обект на анализ е черноморският вътрешен туризъм, а останалите типове туризъм (планински, градски, селски, балнео и др.), които имат значително по-малка „тежест“ в общия туристопоток, попадат извън обхвата на настоящото изследване. По-късно в разработката се споменава, че по данни от представителното национално изследване, около 1/3 анкетираните лица практикуват зимен (ски) туризъм. Има ли информация докторантът какви са официалните данни за дела на планинския, градския, селския балнеотуризма в общия обем на вътрешния туризъм?

8. Заключение

Отчитайки завършения характер на представената разработка, вземайки предвид достойнствата и положителни страни на дисертацията, смятам, че

дисертантът притежава теоретични знания и умения за практическо прилагане на статистическия инструментариум при изследване на състоянието, тенденциите и факторната обусловеност на вътрешния туризъм в България. Изхождайки от всичко посочено по-горе, както и от факта, че авторът покрива минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на научната степен "доктор на науките", давам **положителна оценка** на дисертационния труд и ще гласувам **за присъждане** на научна степен „доктор на науките“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Статистика, иконометрия и демография“ на **Александър Цветанов Найденов**.

31.03.2025 г.
Свищов

Подпис: .....
(доц. д-р Пламен Петков)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW STATEMENT

From: *Assoc. Prof. Dr. Plamen Ivanov Petkov*
D. A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov
Professional field: 3.8 Economics
Scientific specialty: "Statistics and Demography"

Subject: dissertation for the award of a scientific degree
"Doctor of Science" in professional field 3.8 Economics, scientific specialty
"Statistics, Econometrics and Demography" at the University of National and
World Economy.

Author of the dissertation: *Alexander Tsvetanov Naydenov*
Assoc. Prof, PhD
University of National and World Economy, Sofia
Topic of the dissertation: *Statistical study of domestic tourism in Bulgaria - status,*
dynamics and factor determination

Reason for submitting the opinion: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation work according to Order No. 668/04.03.2025 of the Rector of the UNWE.

1. Information about the dissertation candidate

The dissertation candidate has submitted his dissertation for discussion at *the Department of Statistics and Econometrics / Faculty of Applied Informatics and Statistics* of the University of National and World Economy in accordance with Art. 39 of REGULATIONS ON THE IMPLEMENTATION OF THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC STAFF IN THE REPUBLIC OF BULGARIA ACT. The disclosure of the procedure for the defense of the dissertation was carried out on the basis of: *decisions of the Departmental Council (Protocol No. 1/30.01.2025) / Faculty Council (Protocol No. FC-2/20.02.2025)*

2. Brief description of the presented dissertation work

The presented dissertation is 237 pages long, of which 220 pages are pure text, 8 pages are bibliographic references and 6 pages are appendices, which present statistical data, results of the analysis of the empirical material and a description of the variables in a national representative study of tourism in Bulgaria. Structurally, the Phd Thesis consists of a preface, introduction, four chapters, conclusion, a list of 55 literary sources used in Cyrillic, 53 in Latin and 29 Internet sites and appendices. The work is richly supported by visual means for presenting statistical information, containing 62 figures and 140 tables.

The relevance of the dissertation is beyond doubt. Domestic tourism, including travel within the country by resident people, has a significant impact on the economy of Bulgaria,

which is expressed in various aspects. On the one hand, it is a factor in the development of regions and the increase in employment, on the other - it has a directly measurable financial result related to the realization of revenues in the budget, and on the third - it contributes to the development of infrastructure and the strengthening of local culture and heritage. The in-depth study of the current state and dynamics of domestic tourism in Bulgaria, as well as the assessment of factor impacts with the help of the rich and constantly expanding tools of statistical science creates the necessary prerequisites for making adequate management decisions both at the national and regional levels.

The object of the study is the population of Bulgarian adults at a given point in time, which is analyzed using time series composed of basic indicators of domestic tourism and in relation to the assessment of factor influences in the momentary and dynamic aspect. **The subject** of the study covers the state of the specific characteristics of the adult Bulgarian population determining its "behavior" as a tourist in its own country, the specificity in the dynamics of the main indicators of domestic tourism with a key macro-level character and the specific features of the influence of specific factors both in terms of the state of the characteristics of the population under study and in terms of the formation of the specific features in the dynamics of macro indicators. Directly related to the defined object and subject of the research are the aim, objectives and research thesis. **The main objective** of the dissertation is to overcome the fragmentation and insufficient depth of the study of domestic tourism in Bulgaria by applying the methods of descriptive, diagnostic and predictive statistical analysis on empirical data of proven origin and high methodological quality. The fulfilment of the main objective is specified in **7 research tasks**, which have been fulfilled correctly. Five of them are of theoretical and methodological nature and are related to an in-depth study of the research of domestic tourism in Bulgaria, presentation of the basic concepts and terminological features related to the statistical study of domestic tourism, consideration of the methodological foundations of the statistical approach for solving the main problems in the study of the status, dynamics and factor conditionality of domestic tourism, description of the main sources of data for conducting the statistical study and the resources for the study of domestic tourism. The remaining two tasks are of practical-applied orientation and are limited to the approbation of the methods of descriptive, diagnostic and predictive statistical analysis on real empirical data with a view to the in-depth analysis of the state, dynamics and factor conditioning of domestic tourism in Bulgaria and the formulation of recommendations and guidelines for solutions related to domestic tourism in Bulgaria. According to the main research thesis, the Bulgarian scientific literature lacks an up-to-date, in-depth and comprehensive statistical study of the state, dynamics and factorial conditioning of domestic tourism, and overcoming this "deficit" can be achieved by applying the methods of descriptive, diagnostic and predictive statistical analysis on the available empirical data of proven origin and high methodological quality.

The study examined scientific literature that is directly related to the implementation of the set goal, research tasks, working hypotheses and research thesis. It covers both the area directly related to the literature review of domestic tourism research in Bulgaria, and the parts related to information provision, in which the sources are divided into two main groups - micro and macro data, the conceptual apparatus in the field of domestic tourism and the research methodology, covering the justification for the use of appropriate statistical tools in assessing the status, dynamics and factor dependence of key indicators for domestic tourism.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

Assoc. Prof. Al. Naydenov, PhD has made significant efforts in relation to the issues he has studied, revealing the peculiarities and specific features of domestic tourism, applying appropriate statistical and econometric methods for analyzing the state, changes over time and its factorial conditionality, analyzing in detail the specialized literature in the field of domestic tourism research and successfully identifying the unresolved problems related to the demand and supply of tourist services by the adult population in Bulgaria, making tourist trips within the country. In terms of the style and language of the work, one can observe correctly presented, stylistically and semantically clear information, which is considered in the necessary depth and presented in a manner befitting a completed scientific work.

The main problems related to the information provision of the study of domestic tourism, including the quality of data and the choice of appropriate statistical methods for the analysis of empirical material are discussed. The structure of the information system for the qualitative research of domestic tourism is presented, justifying the theoretical model of the statistical research of the state, dynamics and factor conditionality of domestic tourism in the Republic of Bulgaria applied in the development and recommendations and guidelines for solutions related to the regulation, functioning and stimulation of domestic tourism in Bulgaria are made. A theoretical review of the main statistical methods and analyses that find practical application in the dissertation is made - descriptive analysis in statics and dynamics, hypothesis testing, logistic regression, cluster analysis, factor analysis (explanatory and confirmatory), study of dependencies (incl. with non-parametric methods), Cronbach's alpha coefficient, regression analysis (incl. logistic regression), estimation of characteristics for small subgroups and others.

IBM SPSS Statistics, IBM SPSS AMOS, R with RStudio graphical interface, QGIS Desktop and online software Datawrapper.de were used in the processing and analysis of the statistical data in this dissertation and in the visualization of the results of these analyses. In the different parts of the dissertation, the stated aim and specified tasks are consistently fulfilled. The limitations of the research are correctly stated and argued.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

The dissertation contains scientific and applied contributions that build on the theoretical and empirical research in the field of statistical study of the status, dynamics and factor conditionality of domestic tourism in Bulgaria. They are correctly defined in the abstract and correspond to the achieved results. Their number is reduced to 7 as three of them are of theoretical-methodological nature and 4 are of practical-applied nature and refer to the results obtained from the empirical study. The most important in my opinion are:

1. With the help of a specially developed theoretical model of the study, the methods of descriptive, diagnostic and predictive statistical analysis on real empirical data have been used and important conclusions have been formulated concerning the current state, dynamics and factorial conditioning of domestic tourism in Bulgaria.

2. Based on data from the nationally representative sample survey and data on the main socio-demographic factor variables from the 2021 Census, an assessment of the probability of visiting a seaside resort in Bulgaria by each adult at the municipality level is made.

3. A structural equation model is used to estimate the impact of key latent factors on satisfaction with domestic summer holiday tourism.

4. Based on the results obtained from the empirical data analyses, recommendations and guidelines are formulated for the optimal functioning of domestic tourism at the national, regional and company levels.

5. Evaluation of dissertation publications

The dissertation work is accompanied by 1 independent study and 5 co-authored articles, published in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases of scientific information and 2 co-authored articles, published in non-refereed journals with scientific review. The publications are directly related to the topic, object, subject and main thesis of the dissertation work and reflect the main ideas in the dissertation. The attached reference shows that the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the Law on the Promotion of Higher Education and Research of the Republic of Bulgaria for the acquisition of the scientific degree "Doctor of Sciences" have been met. Out of the required 100 points for the group of indicators from group D, 104.1 points have been achieved. The requirements for the indicators from group E have also been met. 7 citations in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases of scientific information, have been attached, achieving 105 points out of the required 100. Considering the performance of the points in groups A and B, I believe that the publications fully correspond to the topic of the dissertation.

6. Evaluation of the autoref

The abstract is 60 pages long and accurately reflects the dissertation work, giving a complete picture of the scientific research conducted. It is written in a concise and well-structured style, which demonstrates the author's skills in presenting the main stages and results of his research in a synthesized, balanced and compact form.

7. Critical notes, recommendations and questions

I have the following **recommendations** for the dissertation autor:

1. In the analysis of such a large and heterogeneous statistical information, it would be good to present the primary data in the main text of the thesis by means of tables in the appendices. In this way, the perception of the quantitative material will be facilitated and the reader will have a more complete picture of the analysed information presented by means of time series.

2. In the factor conditioning analysis, it was found that out of seven factor variables, three dummy variables to capture the impact of seasonality and one dummy variable to capture the impact of the pandemic associated with the spread of the COVID-19 virus, only the impact of total household cash income and the dummy variable to capture the impact of the third quarter were significant in the final model. In the first stage, due to multicollinearity, total household monetary expenditure (EXPEND), harmonized consumer price index (HCPI) and average gross monthly wage (SALARY) are removed. This is quite a correct response in the presence of multicollinearity, but an alternative approach could also be applied. Rather than directly eliminating observed variables between which strong correlations are found, these can be examined using factor analysis to uncover hidden, latent variables and the factor loadings of these latent variables subsequently used in the regression model. On the other hand, the observed factor variables could be tested for stationarity using classical unit root tests, and if found, the analysis could be carried out using Johansen's

cointegration approach (with first-order integration of all observed factor variables) or an autoregressive model with distribution lags (ARDL approach), proposed by Pesaran and Pesaran in the presence of both stationary and integrated first-order variables.

I have a **question**: in the introduction, when the restrictive conditions are elaborated, it is reflected that due to the clearly expressed preferences of Bulgarian tourists to the sea tourism in the country, the subject of analysis is the Black Sea domestic tourism, and the other types of tourism (mountain, urban, rural, balneo, etc.), which have a significantly smaller "weight" in the total tourist flow, fall outside the scope of this study. Later, it is mentioned that according to the representative national survey, about 1/3 of the respondents practice winter (ski) tourism. Does the autor have any information on the official data on the share of mountain, urban, rural balneotherapy in total domestic tourism?

8. Conclusion

Considering the completed nature of the presented work, taking into account the merits and positive aspects of the dissertation, I believe that the dissertation candidate possesses theoretical knowledge and skills for practical application of statistical tools in the study of the status, trends and factor determinants of domestic tourism in Bulgaria. On the basis of all the above, as well as the fact that the author meets the minimum national requirements under the Article 2b, paragraphs 2 and 3, of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria for obtaining the degree of Doctor of Science, I give a **positive assessment** of the dissertation and will vote for the award of the **degree of Doctor of Science** in the professional field 3.8 Economics, scientific specialty Statistics, Econometrics and Demography to **Alexander Tsvetanov Naydenov**.

31.03.2025
Svishtov

Signature: .....
(Assoc. Prof. Dr. Plamen Petkov)